

PAPER DETAILS

TITLE: Medyadaki Depreme Dair Görüntülerin Erken Çocukluk Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkisi

AUTHORS: Bahar Semiz

PAGES: 105-115

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4294207>

Medyadaki Depreme Dair Görüntülerin Erken Çocukluk Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkisi

Bahar SEMİZ ^{1*}

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, ORCID: [0000-0002-7031-5249](https://orcid.org/0000-0002-7031-5249)

Özet

Bu çalışma 2023 yılı İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Beş yaşlarında 50 çocuğun resimlerinde, medyadaki depreme dair görüntülerin erken çocukluk dönemi çocuklarının resimleri üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çocuklara kağıt ve boyalar sunulup 'Son zamanlarda seni etkileyen, şaşırtan bir resim çizebilir misin?' denilmiştir. Elde edilen verilere betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ise çocukların resimlerinde en çok yıkılan bina ifadesi olurken sonraki ifadelerde ise depremzedeler, kan/yara, çadır, yardım araçları, uçurtma, yardıma gelen insanlar, çiçek ve figürleri bulunmuştur. Aynı zamanda resim örneklerine ve çocukların resimlerine dair cümlelerine de doğrudan yer verilmiştir. Gündemdeki 6 Şubat merkez üssü Kahramanmaraş olan büyük yıkıcı deprem olayının çocukların çizdikleri resimler üzerinde durumu ifade edecek figürler bulunduğu ifade edilebilir. Bu noktada çocuklara, doğal afet konularında yaş gelişim seviyelerine göre durumun ifade edilmesi gerektiği önerilmektedir. Bu da oyunlar, hikayeler, dramalar gibi çeşitli etkinlik türleri ile gerçekleştirilebilir.

Makale

Geçmişi:

Alındı:

16/10/2024

Revize Edildi:

10/11/2024

Kabul Edildi:

14/11/2024

Anahtar

Kelimeler:

Erken çocukluk;

Deprem;

Medya;

Resim analizi;

Atıf için:

Semiz, B. (2024). Medyanın Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Resimleri Üzerine Etkisi: Deprem. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 105-115. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd>

The Effect of Images of Earthquakes in the Media on Pictures of Early Childhood Children

Bahar SEMİZ ^{1*}

¹ Istanbul Aydın University, Istanbul, Turkey, ORCID: [0000-0002-7031-5249](https://orcid.org/0000-0002-7031-5249)

Abstract

This study was carried out in Istanbul in 2023. It was carried out in the pictures of 50 children at the age of five to examine the effect of earthquake images in the media on the pictures of early childhood children. The children were presented with paper and paints and asked, 'Can you draw a picture that has impressed and surprised you lately?' Descriptive analysis was performed on the data obtained. According to the results of the analysis, the most commonly encountered expression in children's pictures was destroyed buildings, followed by earthquake victims, blood/wounds, tents, aid vehicles, kites, people who came to help, flowers, and figures. At the same time, examples of paintings and sentences about children's pictures are directly included. It can be stated that there are figures to express the situation on the pictures drawn by the children of the great destructive earthquake event, the epicenter of which was Kahramanmaraş on February 6, on the agenda. At this point, it is suggested that children should be told about natural disasters according to their age development levels. This, in turn, can be accomplished through various types of activities such as games, stories, dramas, etc.

Article History:

Received:
16/10/2024

Revised:
10/11/2024

Accepted:
14/11/2024

Keywords:

Early childhood;
Earthquake;
Media;
Picture analysis;

Giriş

Medya, kitle iletişim araçları vasıtasıyla günümüz insanlarına birçok unsur sağlamaktadır. Bunlar: eğlence, bilgi edinme, kamuoyu oluşturabilmek gibi unsurlar olabilmektedir (Özerkan, 2012). Kitle iletişim araçları: Televizyon, telefon, internet, radyo gibi iletişim araçları olarak ifade edilebilir. Günümüzde ise kitle iletişim araçlarına ulaşım sağlamak oldukça kolay olmaktadır. Özellikle internet en çok kullanılan iletişim aracı olmaktadır. TUIK (2022) verilerine göre internete erişim hane oranı %94.1 olmaktadır. İnterneti kullanan sadece yetişkin bireyler değil çocuklar da çeşitli amaçlarla interneti kullanmaktadır. Oyun oynamak, çizgi film izlemek, eğitici oyunlar oynamak ya da okula hazırlık yapabilmek gibi nedenler olabilmektedir.

Çocukların, internet kullanım oranları yıllara göre arttığı söylenmektedir. TUIK (2021) verilerine göre çocukların internet kullanımları 2013 yılında %50.8 iken 2021 yılında bu yüzde %81.5 olduğu bulunmuştur. İnternetin bu kadar artmasının yanı sıra televizyon da günümüzde tüm hanelerde bulunmaktadır. Televizyon kullanımı yıllarla birlikte hem yetişkinlerde hem de çocuklarda izlenme alışkanlığı artmıştır. Yetişkinlerde günlük en az bir saat en çok 20 saat televizyon izlenme süresi bulunmuştur (Çakır ve Bozkurt, 2014).

Çocuklarda televizyon izleme süresi yıllara göre artmaktadır. RTUK (2018), yaptığı çalışmada çocukların televizyon izleme sürelerinin her yıl arttığı fakat çocukların yaşı ilerledikçe de televizyon izleme süresinin kıaldığını ifade etmektedir.

Çocuklar medya araçlarını etkin kullanmakla birlikte ekran karşısında çeşitli durumlardan etkilenabilmektedir. Özellikle erken çocukluk dönemi çocuklarının diğer yaş grubundaki çocuklara göre etkilenme durumu daha fazla olmaktadır (Aral vd., 2011). Bu etkilenme çocukların olumlu ya da olumsuz gelişimlerine de yansımaktadır.

Çocuklarda özellikle de ilk üç yaşta ekrana bağlı izlenim süresinin artmasıyla ilintili olarak çocuklarda iletişim kurma ve sosyalleşme sorunları yaşamaktadır (Günaydın, 2011). Aynı zamanda yapılan bir çalışmada ise ekrana çok maruz kalan çocuklarda çeşitli duygu durumları görülmekle beraber hemen ağlama, sakin kalamama ve uyuma sorunlarının olduğu görülmüştür (Ertürk ve Gül, 2006). Bir başka çalışmada ise çocukların ekran izleme süresinin artması, çocukların saldırganlık davranışlarının da artmasına neden olduğu görülmüştür (Akçay ve Özcebe, 2012).

Çocuk ekranda gördüğünden etkilenir. Etkilendiği durumu sözel, davranışsal ya da resim çizerek bunu yansıtabilir. Resim, çocuğun kendini ifade etme biçimi olmaktadır (Yavuzer, 2009). Aynı zamanda çocuğun kendi yaşamında etkilendiği olumlu ya da olumsuz durumların aktarımını sağlamasına, duygularını yansıtmaya yardımcı olmaktadır (Malchiodi, 2013).

Bu çalışma 2023 yılında yaşanan yıkıcı Kahramanmaraş deprem olayının, çocukların medyada gördükleri görüntülerin çizdikleri resim figürleri üzerine etkisini ortaya çıkarabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmmanın problem cümlesi ise, “Medyadaki depreme dair görüntülerin erken çocukluk dönemi çocuklarının resimleri üzerine etkisi nedir?” şeklinde olmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışmanın araştırma modeli, nitel desende fenomenolojik türde olmaktadır. Nitel desen, bütüncül bakış açısına sahip olunmasıyla birlikte araştırmanın anlamını ve kavramını odağına almaktadır. Aynı zamanda nitel çalışmalar, araştırmanın üzerinde durulan kavramın gerçekçi şekilde ele alınmasına da yardımcı olmaktadır (Merriam & Grenier, 2019). Fenomenoloji, kişi ya da kişilerin ilgili kavrama yönelik algılarını, tutumlarını, tanımlarını ve yaşanmış deneyimlerini ifade edebilmelerine olanak sağlayan nitel araştırma yöntemidir (Rose et al., 1995). Çalışma için gerekli etik kurul izni 07.10.2024 tarih ve E-88083623-020-134379 sayılı ile İstanbul Aydın Üniversitesi’nden alınmıştır.

Katılımcılar

Çalışmaya İstanbul’da yaşayan beş yaşlarındaki 50 çocuktan oluşmaktadır. Çocukların ailelerinden resim yapabilmeleri ve bu resimleri araştırmada yer vermek üzere izinleri alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde her bir çocuk ile ayrı bireysel olarak çalışılmıştır. Çocuğun önüne beyaz A4 kağıdı, kuru boya kalemleri konulmuştur. Çocuğa şu yönerge verilmiştir 'Son zamanlarda seni etkileyen, şaşırtan bir resim çizebilir misin?' denilmiştir. Çocuk resim çizim süreci boyunca araştırmacı çocuğun resim çizme eylemini gözlemlemiştir. Resim sonunda ise çocuğa ne çizdiği sorulmuştur ve anlatımı dinlenilmiş not alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde elde edilen tüm resimlerin betimsel analiz yapılmış olup tablo 1 olarak aşağıda yer verilmiştir. Nitel verileri sayısal ifade edimde Spss 26 programından da yararlanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin olduğu gibi betimlendiği, anlatımların doğrudan aktarıldığı, resmedildiği ve ifade edildiği süreç olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu analiz kullanarak çocukların resimlerindeki deprem ile ilgili figürler gruplandırılmıştır.

Bulgular

Çalışmadan elde edilen verilerin tablo haline ve açıklamasına yer verilmiştir.

Tablo 1. Resimlerde Yer Alan Figürler

	f	%
Yıkılmış Bina	41	82,0
Depremzede	40	80,0
Kan/Yara	6	12,0
Çadır	16	32,0
Yardım Araçları (Uçak, Ambulans, Kepçe)	12	24,0
Uçurtma	1	2,0
Yardıma Gelen İnsanlar	8	16,0
Çiçek	3	6,0
Yangın	8	16,0
Toplam	50	

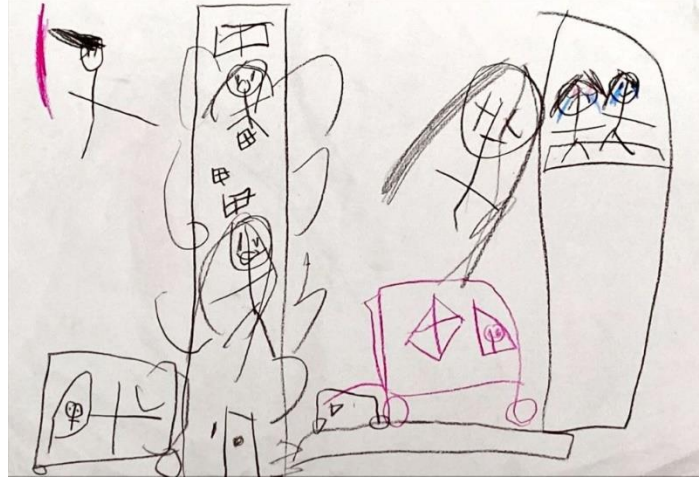
Tablo 1 incelendiğinde çocukların yaptıkları resimlerde %82' sinde yıkılmış bina figürünün olduğu, %80'inde depremzede figürünün olduğu,%32'sinde çadır figürünün olduğu, %24'ünde yardım araçlarını olduğu, %16'sında yangın, %16 yardıma gelen kişi figürlerinin olduğu, %12'sinde kan, yara çizimine yer verilmiş olduğu, %6'sında çiçek figürünün olduğu, %2'inde ise uçurtma figürünün olduğu ifade edilmektedir.

Çocukların yaptıkları çizimlerinden ve anlatımlarına dair birkaç resme yer verilmiştir.

Şekil 1. Erkek/5

Şekil 1'de çocuk, bina içinde kalan insanları yansıtmakla birlikte binanın çevresinde kolları yukarıda olan insan figürlerini ise depremzedeleri kurtarmak için çizmiştir. Kanı ifade etmek amacıyla ise kırmızı renk kullanmıştır. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Burada deprem olmuş, bazı insanların eli kanamış, insanlar evin içinde kalmış ve onları kurtarmaya gelen bir sürü insan var.'

Şekil 2. Kız/5

Şekil 2'de çocuk, binanın içinde kalan kız ve anneyi kurtarmaya gelen ambulans çizmiştir. Resimde depremi ve yaralı insanları çizerken siyah renk, ambulansı ve uçurtmayı çizerken ise pembe renk kullanmayı tercih etmiştir. Çocuğun resmine yönelik ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Deprem olmuş, insanlar evin içinde kalmış. Evin içindeki kız ve annesi, ambulans onları kurtarmaya gidiyor.'

Şekil 3. Kız/5

Şekil 3'de çocuk, binanın yıkılmasını ve binanın yıkıldıktan sonraki taşları (sağ taraftaki karalama) çizmiştir. Binadan kurtulan insanları da yaralı olarak (kırmızı noktalar yaralar) çadırın içinde çizdiği görülmektedir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Deprem olmuş ve ev yıkılmış. İnsanlar kurtarılmış çadırda yaşıyorlar. Elleri ayakları yaralı, kurtuldukları için seviniyorlar.'

Şekil 4. Kız/5

Şekil 4'te resimde evin içinde kalan depremzedeler ve onları kurtarmaya gelen insanlar çizilmiştir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Bu evde üç kız yaşıyor ve deprem oluyor. Evin kenarlarından yangın çıkmış ve kızları kurtarmak için insanlar eve doğru koşuyor. Kurtarmaya gelen kişiler, kızları evden çıkarıyorlar ama yaralanmışlar.'

Şekil 5. Erkek/5

Şekil 5'te çizilen resimde evin içinde bir insan figürü görülmektedir. Ev dışında ise üç adet çadır resmedilmiştir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Bu evin içinde bir çocuk var ve çocuk evin içindeyken deprem oluyor, büyük yangın çıkıyor. Evin birazı deprem dolayı yıkılmış, yamuk kalmış. Çocuğu kurtarmışlar ve çadıra yerleştirmişler.'

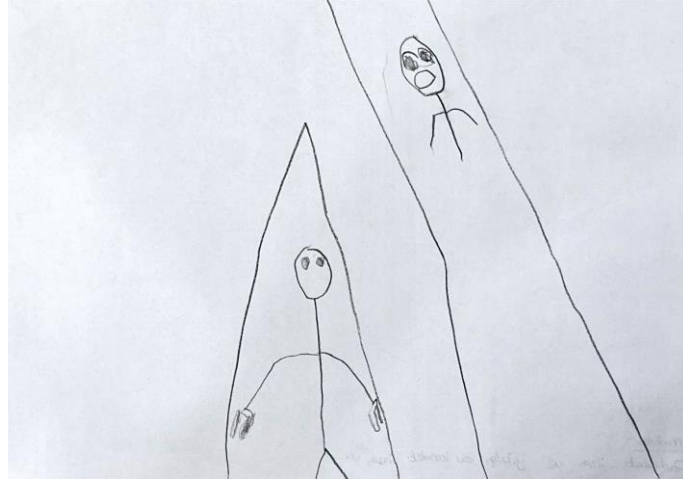
Şekil 6. Erkek/5

Şekil 6'da çizilen resimde ev çizimi, depremzedeler, yardıma gelen insanlar görülmektedir. Resimde çocuk depremin karmaşıklığını anlatabilmek adına mavi renk ile karalama yaptığı ve turuncu renk ile yaralı insanları çizmiştir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Büyük bina da çok insanlar yaşıyor fakat deprem olunca insanlar kayıyor. Her yer çok karışık. Binadaki insanların bazıları yaralandı ve onları kurtarmaya gelen kişiler binadan yaralı insanları dışarı çıkardı.'

Şekil 7. Kız/5

Şekil 7'de resimde bir ev ve evin kenarlarından çıkan yangını temsil eden kırmızı karalamalar görülmektedir. Evin uzağında ise iki çadır ve her bir çadırın yanında çiçek figürü bulunmaktadır. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Bu evde deprem olmuş ama ev çok sağlam yıkılmamış. Evin içinde insanlar yok onlar dışarıda gezmeye gitmişler. Çadırlarda ise yardıma ihtiyacı olan insanlar kalıyor.'

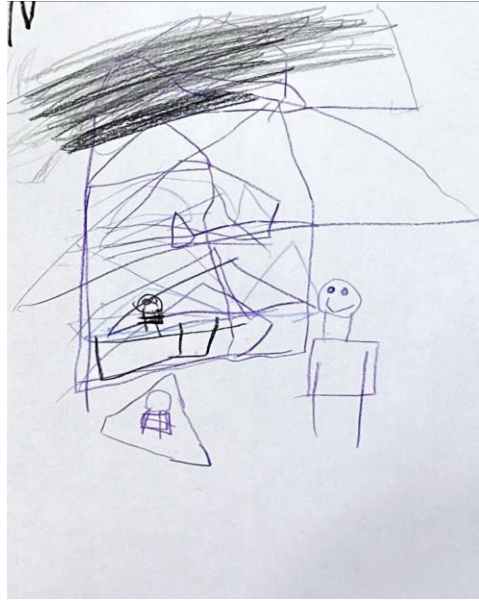
Şekil 8. Erkek/5

Şekil 8’de bina içinde kalan bir insan figürü ve dışarıda olan bir insan figürü çizilmiştir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; ‘Bu binada deprem oluyor ve içindeki insan donuyor, içinden çıkmak istiyor çıkamıyor. Dışarıdaki insan ise binanın yıkıldığını ve içindeki insanı görüyor çok şaşıyor. Binanın içinde kalan insana yardım etmek istiyor.’

Şekil 9. Erkek/5

Şekil 9’da resimde yıkılan bir bina ve yangını temsil eden kırmızı renk ile yapılmış karalamalar görülmektedir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; ‘Bu kocaman binada deprem oluyor ve bu ev anneannemin komşusunun binası. İçinde çok insan var ve hepsi yaralanmış. Deprem olurken birden yangın da çıkmış. Çıkan yangın ise her yere sıçramış.’

Şekil 10. Kız/5

Şekil 10'da resimde evin içinde bir insan, evin dışında ise bir insan ve çadır içinde ise bir insan figürüne yer verilmiştir. Çocuğun resmine dair ifadeleri ise şunlar olmaktadır; 'Bu evin içinde kalan bir çocuk ve deprem olduğundan dolayı içeride kalmış çıkamıyor. Dışarıdaki insan, evin içinde kalan çocuğa yardım etmek için evin yanına koşuyor. Evden biri kurtulmuş ve onu da çadırın içine yerleştirmişler.'

Tartışma ve Sonuç

Yapılan çalışma, yaşları 5 olan 50 çocukla gerçekleştirilmiştir. Çocuklara verilen tek cümleden oluşan yönerge doğrultusunda resim çizmesi istenilmiştir. Elde edilen bulgulara göre ise gündemde yıkıcı olan deprem konusunun resimlerinde çeşitli figürler ile yansıttıkları bulgusu elde edilmiştir.

Erken çocuklukta afet konusuna dair çocuklarla yapılan çalışmalar sınırlı olmaktadır. Bu sebeple koyuya dair yapılan tartışma sınırlı araştırmalarla yapılmıştır.

Çizilen figürler yıkılan bina, çadır, kurtarma araçları, yangın, yardıma gelen insan ve depremzeleri yansıtan çizimler olmaktadır. Resimlerde en çok yer verilen figür ise yıkılmış ev çizimleri olmaktadır. Benzer şekilde Ağrı ilinde gerçekleştirilen (Çelik vd., 2016) beş ile altı yaş gruplarında yapılan bir çalışmada çocukların depreme yönelik bilgilerinin İstanbul'da yapılan çalışma ile elde edilen bulgularda benzerlik olduğu ifade edilebilir. Çalışmaya benzer bir diğer çalışmada ise çocukların depreme dair metaforlarından en çok sarsıntı, yıkılma olduğu saptanmıştır (Yılmaz ve Arslan, 2023).

Erken çocukluk döneminde çocuklar arasında da en çok bilinen doğal afet türü deprem olmaktadır. Bunun sebebi ülkenin coğrafi konum gereği deprem ülkesinden kaynaklı olduğu ve bundan dolayı da haber olarak medyada sıklıkla paylaşılmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bir diğer sebep çocuklara yönelik hikaye kitaplarında ele alınan doğal afet temaları arasında en fazla deprem olduğu düşünülmektedir. Nitekim yapılan bir çalışmada çocuk kitaplarında doğal afet türlerinden en çok deprem temalı kitapların olduğu saptanmıştır (Kayıran, 2023). Yapılan bir çalışma ise göstermiştir ki çocuklar daha çok deprem sonrasında heyelan gibi diğer afet türlerini bilmektedirler (Tuncer vd., 2012). Yapılan bir diğer çalışmada ise çocukların en çok bildiği afet türü deprem ve yangın olduğu ifade edilmiştir (Sapsağlam, 2019).

Öneriler

1. Aileler, çocukların doğrudan medya ile uzun süre ekran karşısında olmaları konusunda dikkatli olmalıdırlar. Aynı zamanda ebeveynler, deprem konusunda çocukların doğrudan haber kaynakları yerine çocukların anlayabileceği bir dil kullanarak, doğal afet olayını somutlaştırarak ve hikayeleştirerek durumun anlatılması gerekmektedir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara deprem sürecini yaş gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak çocuklara ifade etmesi depremin korkutucu değil olağan, doğal ve fay hareketlerinden kaynaklı olduğunu oyunlaştırarak dramalar ile birlikte destekleyerek anlatılması gerektiği ifade edilebilir. Aynı zamanda öğretmenler, çocukların bilişsel esnekliklerini geliştirici etkinlikler de planlayarak çocukların afetlere yönelik farkındalıklarını arttırılabilir.
3. Öğretmenler eğitim öğretim sürecinde fen etkinliklerinde çocukların anlayacağı düzeyde doğal afetlerle ilgili planlamalar yapabilir ve çocukların afetleri anlamlandırılması sağlayabilir. Aynı zamanda öğretmenlerin de psikolojik sağlamlıklarını arttırıcı çeşitli hizmetiçi eğitimlerde verilebilir.
4. Erken çocukluk döneminde olan çocuklarla afet konulu daha fazla çalışma yapılabilir.

Ek Bilgi

Yazar, makalede raporlanan çalışmanın yapılması ve raporlanmasında herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir. Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

ORCID ve İletişim

Bahar SEMİZ <http://orcid.org/0000-0002-7031-5249>, E-posta: baharsemizz@gmail.com

Kaynaklar

- Akçay, D., & Özcebe, H. (2012). Televizyonun okul öncesi dönemdeki çocukların saldırganlık davranışına etkisi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 55(2), 82-87. <https://www.researchgate.net/profile/Duygu-Akcaay>
- Aral, N., Kandir, A., & Can Yaşar, M. (2011). Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı.Yapa Yayınları.
- Çakır, V., & Bozkurt, Ö. (2014). Televizyon izleme alışkanlıkları, motivasyonları ve trt 6: Hakkari örneği. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 4(8). <https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr>
- Çelik, I., Dur, D., & Bayar, M. E. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarında deprem algısı (agrı ılı örneği)/perception of earthquake in children in pre-school period (agrı city example). *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 8, 63. <https://www.proquest.com/openview/>
- Ertürk, Y. D., & Gül, A. A. (2006). Çocuğunuzu televizyona teslim etmeyin: Televizyon haberlerinin çocuklar üzerindeki stres etkileri ve ailesel haber izleme alışkanlıkları. *Nobel*.
- Günaydın, B. (2011). Çocuklara yönelik programlarda toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu: trt çocuk ve yumurcak tv [Yayımlanmamış uzmanlık tezi]. RTÜK, Ankara.
- Kayıran, D. (2023). Resimli çocuk kitaplarında afet kavramının incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(15), 255-262. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3273415>
- Malchiodi, C. A. (2013). Çocukların resimlerini anlamak (çev. T. Yurtbay). *Nobel Tıp Kitapevleri*.
- Merriam, S. B., & Grenier, R. S. (Eds.). (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. John Wiley & Sons.
- Özerkan, Ş. (2002). Medya, dil ve ideoloji. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi İstanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(12). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/213036>

- Özkan, B., & Yılmaz, Ö. (2016). Okul öncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve televizyon programları hakkında anne görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (8), 118-126. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/562916>
- Rose, P., Beeby, J., & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 21(6), 1123-1129. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- RTUK (2018).(2023, Mart 12). Radyo ve televizyon üst kurulu: Rtuk kamuoyu araştırmaları: Çocukların yeni medya kullanım alışkanlıkları ve siber zorbalık araştırması. <https://www.rtuk.gov.tr/cocuklarin-yeni-medya-kullanim-aliskanliklari-ve-siber-zorbalik-arastirmasi/334>
- Sapsağlam, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarında doğal afet farkındalığı. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 38(1), 283-295. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/742228>
- TUIK (2021). (2023, Mart 12). Türkiye İstatistik Kurumu: Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim>
- TUIK (2022). (2023, Mart 12). Türkiye istatistik kurumu:Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492)
- Tuncer, N., Sözen, Ş., & Sakar, Ş. (2021). Okul öncesi eğitimde deprem farkındalığı: Deprem benden küçüksün” projesi, Tokat ili örneği. *International Journal of Educational Spectrum*, 3(1), 1-27. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1164034>
- Yavuzer, H. (2009). Resimleriyle çocuk. 13. Baskı, Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. & Arslan, E. (2023, Haziran 25). Okul öncesi dönemdeki çocukların gözünden deprem. [Sözlü Bildiri]. *Sosyal Bilimlerde Güncel Tartışmaları 12*, Ankara, Türkiye. <https://www.bidgecongress.org/wp-content/uploads/2023/06/Sosyal-Bilimlerinde-Guncel-Tartismalar-12-10.pdf>

Etik beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul onayına ilişkin bilgi

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = İstanbul Aydın Üniversitesi

Etik değerlendirme kararının tarihi=07.10.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası=E-88083623-020-134379